

TUR TIL BØMLØ/STORD

Helgen 26.-27. mai 1979 hadde Bergen og Omegn Geologiforening tur til Bømlø/Stord. Etter en vellykket tur lørdag og en likeså aften, stilte samtlige deltagere om kanskje ikke så uthvilte, ihvertfall med opprømte fjes og stein i blikket. For ikke å snakke om i ryggsekker, poser og biler.

Første stopp var i nærheten av campingplassen. I en veiskjæring i Jekteviken fikk vi se en forkastnings-breksje som har to generasjoner breksjering bak seg. Først har den vært brukket opp langs forkastningen, men kunne tydelig se fragmenter av lava og kalsedon som pent har vært kittet sammen med kalkspat. Ved senere bevegelse langs forkastningen har denne breksjen blitt brutt opp, og bruddstykkene kittet sammen med ny kalkspat. Det pene med denne breksjen var fingraderingen ut mot siden, (som ikke kunne forklares) og fargen brun-gylden-hvit. Torgeir fikk med seg en fin prøve som minst veiet et tonn til muséet (sånn følte det i min bil). Herrene Arentzen & Øien fikk den prøven ut med vårt ypperlige utstyr. Halve veiskjæringen forsvant.

Mens vinden jevnt og trutt øket på forsatte vi til det som engang har vært Litlabø kisgruber. Breivik fortalte at der var kilometervis med grubeganger under jorden. Kisen ble fraktet med hest og vogn langt av sted for å bli transportert videre med vår. Idag kan man kanskje bare lese Falkberget for å forstå hva slags slit de hadde i de gamle grubesamfunnene.

Neste stopp var et vakkert polymikt konglomerat. Polymikt vil si at konglomeratet består av mange typer boller. For eksempel granitt, epidot, kvarts, jaspis. Dette var i en veiskjæring på vei til Dyvikvågen. Konglomeratet står svært steilt, som kommer av at det har vært foldet og forkastet flere ganger, og bollene var på grunn av presset svært flatklemte. Noen steder var der pene jaspisboller med fine terninger av sovelkis. Det var nok mange som klødde i fingrene etter å bruke hammeren. Men da dette var i et villastrøm hvor ikke rullegardinene var kommet opp ennå, ble det med tanken. Breivik viste oss grensen mellom konglomerat og leirskifer. Grensen var svært skarp, dette skyldes at havbunnen har vært hevet over vannflaten og utsatt for vær og vind. Senere kom den under vann igjen, og da ble konglomeratet avsatt.

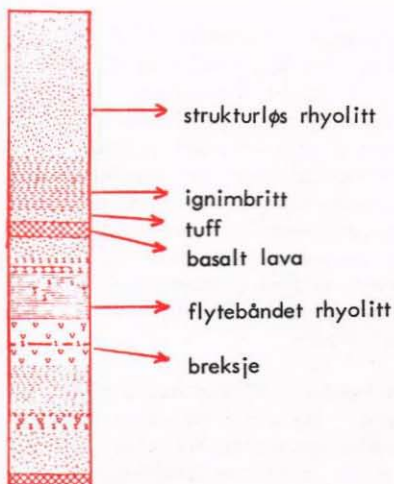
Så dro vi avsted til Limbuvik for å se på fossiler. Vinden hadde blitt til stormkast, og nede i viken var der springflo. De som i halvsøvn bare hadde tatt småsko ble fort våkne. Der måtte hammeren bli igjen i bilen, da denne lokaliteten er fredet. Men vi kunne få ta små løsblokker fra stranden. I kalksteinen der er det meget godt oppbevarte fossiler av rugose

koraller, kjedekoraller, bikakekoraller, alger, trilobitter (som vi ikke fant) og brachiopoder. De fleste lå på alle fire, delvis på grunn av vinden, mest på jakt etter bikaker og brachiopoder.

Etter en velfortjent spisepause dro vi til et brudd med jaspiskonglomerat. Der ble slegger og hammere tatt frem og brukt så gnistene øk. De slipeinteresserte ble helt ville, her fant de helt utrolig fine stuffer til bearbeidelse. De ble nesten kork av forbipasserende biler. De lurte vel på hva som hadde stukket noen og tyve mennesker væpnet til tennene. Et av medlemmene hadde utstyrt seg med nylakkert bil for anledningen. Men jeg tror det er på sin plass å advare mot slike investeringer midt i "feltseongen".

Da alle hadde utstyrt seg rikelig med jaspis i alle varianter, var det meningen å dra videre opp til Kattnakken. Mange var vel forsynt med turen og utbyttet. Og været var vel egentlig ikke egnet til å gå i høyden heller. Noen var redd for de allerede tungt lastede bilene på den vanskelige oppstigningen. Men de fleste tenkte vel på hjemturen med fergekøene utover ettermiddagen, som er en del av sjarmen med vestlandet om sommeren. Det var bare seks stykker som hadde mot på Kattnakken med sine sure vulkanitter.

Vi kjørte helt opp forbi tregrensen. Nedenfor den siste veibommen kommer det ned en liten elv, og nede i elven kunne vi se grensen mellom rhyolitt og grønskifer. Vi fortsatte oppover veien hvor vi observerte en

Profil gjennom Kattnakken

massiv mørk bergart. Dette er rhyolitt som er dagbergarten til granitt. Denne er svært hard og livsfarlig å slå på med hammer. Det er fordi den er glassaktig og splintrig. Det har skjedd mange stygge uhell med geologer som har prøvd seg, fikk vi vite. Splintene skjærer seg tvers gjennom klærne.

Lenger oppe i bakken kunne vi enkelte steder se forkastningen mellom de sure vulkanittene og grønskiferen. Men den er sannelig ikke lett å få øye på av en amatør, hvis man ikke blir vist av eksperter. I rhyolitten lenger oppe er det mye mer struktur, og den er ganske flott å se på. Lyse farger, og båndingen er rester av pimpestein. Bergarten blir kalt sveiset

tuff eller ignimbritt. Pimpsteinsrestene kalles fiamme og de legger seg ofte på toppen av askestrømmen, og derfor må bergartene ha blitt snudd opp ned for flere hundre millioner år siden.

Etterhvert som vi nærmet oss toppen var det vanskelig å holde balansen i de sterke vindkastene. Vi hadde vinden i ryggen, så det gikk kanskje litt for fort forbi denne geologiske perlen som Kattnakkområdet er. Derimot var utsikten praktfull. Vi så til Bergen i nord og inn Hardangerfjorden med Folgefonnen som den fineste stoff sukker-dolomitt....

Karen Grieg
